

Biuletyn Informacyjny
TECHNIKA i USC

ISSN 1425-2872

Nr 1 (22)

I kwartał 2000

cena 10,50 zł

Wydawca: PTH „TECHNIKA” sp. z o.o. 44-102 GLIWICE, ul. Toszecka 2, tel. (0-32) 231-97-03, fax 232-71-31

- Czy w urzędach gmin chronione są dane osobowe ?
 - Nowe druki w urzędach stanu cywilnego

TWORZYMY ERGONOMICZNE ROZWIĄZANIA DLA URZĘDÓW

Fellowes®

NOWOŚĆ

PODKŁADKA POD KSIĘGĘ

- Specjalnie przystosowana do utrzymywania grubych książek
- Dwie regulowane blokady uniemożliwiają samoczynne przewracanie się kartek
- Szeroka podstawa utrzymująca bardzo grube książki
- Możliwość wpinania do skoroszytów z 3 i 4 pierścieniami chwytającym
- Regulowany kąt nachylenia (9 pozycji)

Cena promocyjna: 30 zł

PODKŁADKI ŻELOWE POD MYSZ I PRZED KLAWIATURĄ

Pomagają utrzymać nadgarstek w naturalnej pozycji. Zapobiegają zmęczeniu ramion. Delikatne, mięłe w dotyku i łatwe do utrzymania w czystości pokrycie z lycry.

ZESTAW PROMOCYJNY

Zawiera:

- filtr
- podkładkę żelową przed klawiaturę
- podkładkę żelową pod mysz
- piankę antystatyczną

CENA: 259 zł

NISZCZARKA DOKUMENTÓW S50

Przeznaczona do pracy w urzędach z koszem na ścinki. Niszczy jednorazowo do 5 kartek

- 5 LAT GWARANCJI NA NOŻE TNĄCE
- ROK GWARANCJI NA URZĄDZENIE
- wymiary: 378 x 413 x 254 mm

Cena w promocji: 349 zł

RAMIĘ POD MONITOR Z PRZEGUBEM

Utrzymuje stolik z monitorem 10 cm nad powierzchnią biurka, możliwość niezależnego obracania stolika i ramienia. Dopuszczalne obciążenie równe 25 kg.

CENA: 177 zł

NOWOCZESNE ARCHIWUM

PUDŁO NA ARCHIWA

Wytrzymałe pudło z tektury falistej pozwala bezpiecznie i wygodnie przechowywać pudełka na akta, segregatory itp. Możliwe jest ustawienie 3 pudeł w pionie.

PUDEŁKA NA AKTA

- 00800/08000 - wąski grzbiet, szerokość 80 mm, wytrzymałość do 3,2 kg
 - 00805/08050 - szeroki grzbiet, szerokość 105 mm, wytrzymałość do 4,9 kg
- podwójne etykiety: na grzbiecie i pokrywie, blokada zamkniętej pokrywy

Zamówienia prosimy kierować pod adresem:

PTH „Technika” sp. z o. o.

44-102 Gliwice, ul. Toszecka 2, tel. (0-32) 231-97-03, fax (0-32) 232-71-31

e-mail: pth@technika.gliwice.pl

Biuletyn Informacyjny
TECHNIKA i USC

OGÓLNOPOLSKI
BIULETYN INFORMACYJNY
DLA URZĘDÓW STANU
CYWILNEGO

NR 1 (22)
I kwartał 2000 r.

ADRES REDAKCJI:

ul. Toszecka 2
44-102 Gliwice
tel. (0-32) 231-97-03 (pbx), fax 232-71-31
e-mail: pth@technika.gliwice.pl

REDAKTOR NACZELNY:

Władysław PENAR

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

- Wiesława Ogulewicz
e-mail: biuletyn@technika.gliwice.pl
- ZG SUSC

SKŁAD KOMPUTEROWY:

Andrzej Dębicki

DRUK:

„EPIGRAF” S C
ul. Bernardyńska 19
44-100 Gliwice
Nakład 2200 egz.
Niniejszy numer zamknięto
15 lutego 2000 r.

WYDAWCA I KOLPORTER:

Przedsiębiorstwo Techniczno-
Handlowe „TECHNIKA” sp. z o.o.
ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice
tel. (0-32) 231-97-03 (pbx) fax 232-71-31

Cena 1 egzemplarza kwartalnika „TECHNIKA i USC” wynosi w 2000 r. 10,50 zł. PTH TECHNIKA prowadzi sprzedaż biuletynu na zasadzie prenumeraty rocznej. Cena rocznej prenumeraty wynosi 42,00 zł.

Prenumerata przyjmowana jest na podstawie wpłaty dokonanej na konto PTH „TECHNIKA” sp. z o.o., ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice, w PKO I Oddział Gliwice, nr konta: 10202401-234102-270-1, z zaznaczeniem liczby egzemplarzy. Należy również podać dokładny adres odbiorcy biuletynu.

Na pierwszej stronie okładki:
Pałac Schoena w Sosnowcu

W numerze:

<i>Krystyna Gładych</i> OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH W PRAWIE O AKTACH STANU CYWILNEGO	4
<i>Grzegorz Mucha</i> DOSTĘP DO DOKUMENTÓW ZWIĄZANYCH Z REJESTRACJĄ STANU CYWILNEGO W POLSKIM OBRODZIE PRAWNYM	6
<i>Gliwice</i> STWORZONO URZĄD OTWARTY	9
WADEMEKUM KIEROWNIKA URZĘDU STANU CYWILNEGO	10
II WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW SUSC RP W ZIELONEJ GÓRZE	11
<i>Krystyna Gładych</i> NOWE DRUKI W URZĘDACH STANU CYWILNEGO	12
<i>Krystyna Gładych</i> SEPARACJA MAŁŻEŃSKA. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI	15
ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH REJESTRACJI STANU CYWILNEGO - dokończenie z poprzedniego numeru	20
GALERIA USC - SOSNOWIEC	23

Magiczna data 01.01.2000 r. została przekroczona! I to bez większych sensacji – wszyscy przygotowaliśmy się do zadziałania efektu „pluskwy milenijnej”. Dotyczy to urzędów skomputeryzowanych, które nawet z półrocznym wyprzedzeniem przygotowywały się do wymiany oprogramowania i sprzętu. Przyniosła też efekt promocyjna akcja sprzedaży nowej wersji programu za 1/5 ceny – prawie wszystkie urzędy zmodernizowały sprzęt i oprogramowanie, i nie było problemów.

Nowy rok przyniósł również nowe, drukowane na papierze ze znakiem wodnym, wzory odpisów skróconych i zupełnych. Omówienie sytuacji na rynku tych druków zamieszczamy na str. 12.

Tak się złożyło, że w tym samym numerze prezentujemy dwa urzędy stanu cywilnego ze Śląska, które przeszły na formę „urzędów otwartych” tzn. bez wydzielonych, zamkniętych pomieszczeń do których petent wchodził po uprzednim oczekiwaniu na korytarzu. Czy to się spodoba w praktyce - czas pokaże. Ale nie ma już chyba odwrotu od nowoczesności. Zaś warunkiem koniecznym sprawnego funkcjonowania takiego urzędu jest sprawny i wydajny system komputerowy, umożliwiający szybkie załatwienie sprawy. Powodzenia!

Redaktor Naczelny

Penar
Władysław Penar

Czy w urzędach gmin chronione są dane osobowe?

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH W PRAWIE O AKTACH STANU CYWILNEGO

Akty stanu cywilnego to dokumenty szczególne. Z racji zapisów danych w nich zawartych podlegają szczególnej ochronie prawnej. Są dokumentami poufnymi, tak jak dokumenty stanowiące akta zbiorowe. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks Cywilny (Dz.U. Nr 16, poz.93 z późn. zm.) tę szczególną ochronę zawarła w art.23:

„Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.”

Ustawa z dnia 29 września 1986 roku *Prawo o aktach stanu cywilnego* (Dz.U. Nr 36, poz.180 z późn. zm.) zawiera bardzo szeroki katalog przepisów prawnych chroniących dane zawarte w aktach stanu cywilnego. Artykuł 6 tej ustawy mówi, że czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego dokonuje kierownik urzędu stanu cywilnego lub jego zastępca (zastępcy). Kierownikiem urzędu stanu cywilnego jest wójt, burmistrz, prezydent, którzy posiadają te uprawnienia w czasie trwania ich kadencji oraz kierownik urzędu stanu cywilnego i zastępca (zastępcy) powołani przez radę gminy. Uprawnienie wynikające z aktu powołania przez radę gminy jest dla kierownika urzędu stanu cywilnego bezterminowe, niezależne od kadencji wójta, burmistrza czy prezydenta.

Prawo o aktach stanu cywilnego wskazuje osoby uprawnione do zgłoszenia urodzenia i zgonu (art.39 i art.65), dane jakie wpisuje się do aktu urodzenia, małżeństwa i zgo-

nu (art.40 ust.2, art.62 ust.1, art.67 ust.1), dane wpisywane do odpisów tych aktów (art.80, 81 i 82), krąg osób uprawnionych do otrzymywania tych odpisów oraz zaświadczeń o dokonanych w księgach stanu cywilnego wpisach lub ich braku oraz o zaginięciu lub zniszczeniu księgi stanu cywilnego (art.83).

Powyższa ustawa określa, komu i w jakim celu można udostępnić księgi stanu cywilnego (art.25) oraz gdzie przechowuje się księgi stanu cywilnego i kiedy je można wynieść poza lokal urzędu (art.24).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 października 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad sporządzania aktów stanu cywilnego, sposobu prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, ich kontroli, przechowywania i zabezpieczania oraz wzorów aktów stanu cywilnego, ich odpisów, zaświadczeń i protokołów (Dz.U. Nr 136, poz.884) w § 23 wskazało, że:

„za należyte przechowywanie, zabezpieczenie i konserwację ksiąg stanu cywilnego odpowiedzialny jest wójt, burmistrz (prezydent) oraz kierownik urzędu stanu cywilnego.”

Uprawnienia do sprawowania kontroli prawidłowości sporządzania aktów stanu cywilnego i prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, należytego ich zabezpieczania przed uszkodzeniem, zniszczeniem, kradzieżą oraz dostępem osób trzecich posiada wojewoda na mocy § 24 ww. rozporządzenia. Nadzór nad rejestracją stanu cywilnego sprawuje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji w oparciu o art.8 ust.1 Prawa o aktach stanu cywilnego.

Przepisy prawne dotyczące rejestracji stanu cywilnego, zarówno

ustawy jak i rozporządzenia, zostały tak skonstruowane, żeby nie budziły wątpliwości co do osób uprawnionych, wpisów danych osobowych i dokumentów wydawanych z ksiąg stanu cywilnego.

W świetle powyższego **niepokojące są zatem sygnały** napływające od kierowników urzędów stanu cywilnego a **dotyczące otwierania w kancelariach ogólnych urzędów gmin korespondencji adresowanej do urzędów stanu cywilnego**. W korespondencji adresowanej do urzędów stanu cywilnego, oprócz próśb petentów o przysłanie odpisów aktów stanu cywilnego znajdują się takie dokumenty jak wyroki rozwodowe, protokoły uznania dzieci sporządzone przez sąd lub kierownika urzędu stanu cywilnego, orzeczenia o przysposobieniu, wnioski o uzupełnienie danych w akcie stanu cywilnego np. o dane ojca czy informacje, że rodzice dziecka zawarli małżeństwo. Co prawda o każdej zmianie w akcie stanu cywilnego odpisem skróconym aktu powiadamiane są komórki ewidencji ludności, ale nawet i one tak naprawdę nie wiedzą, z czego te zmiany wynikają. Mogą się jedynie domyślać, że jeżeli z urzędu stanu cywilnego jest przesłany odpis skrócony aktu urodzenia i polecenie zniszczenia dotychczasowej karty osobowej mieszkańca, to jest to adopcja pełna.

Otwieranie korespondencji w kancelarii ogólnej urzędu gminy to brak znajomości pracy kierowników urzędu stanu cywilnego przez ich przełożonych. Gdyby rozeznanie dokumentów wpływających do urzędu stanu cywilnego było pełne, żaden wójt, burmistrz czy prezydent do tego by nie dopuścił. Jak bowiem czułby się on

sam, gdyby do urzędu wpłynął protokół uznania przez niego dziecka, i o fakcie, że ma nieślubne dziecko, wiedziałoby całe miasto?

Urząd stanu cywilnego posiada własny rejestr korespondencji wpływającej i wychodzącej. Do kancelarii ogólnej może być przekazywana korespondencja wychodząca, ale już w zaklejonych kopertach.

Jest jeszcze jedna sprawa, którą pragnę poruszyć w związku z ochroną danych w prawie o aktach stanu cywilnego, a mianowicie informowanie prasy przez urzędy stanu cywilnego o sporządzanych aktach urodzeń, małżeństw, zgonów czy innych uroczystościach, które mają miejsce w urzędach stanu cywilnego.

Nie do wyjątków należą przypadki, że władze gminy wymuszają na kierowniku urzędu stanu cywilnego, aby lokalnej prasie przekazywane były informacje o tym, komu urodziło się dziecko, kto zawarł związek małżeński, kto zmarł. Formy tych nacisków są różne: od ustnych poleceń do opracowania oświadczeń, że osoby zgłaszające urodzenie, zgon czy zawierające małżeństwo wyrażają zgodę na poinformowanie o tych faktach prasy. Kierownik urzędu stanu cywilnego jest w niezręcznej sytuacji: jak bowiem ma „podsunąć” takie oświadczenie matce dziecka w sytuacji, gdy jest to jej ósme czy dziesiąte dziecko, nie zawsze upragnione czy oczekiwane w rodzinie, jest dzieckiem nieślubnym albo gdy każde z wcześniej urodzonych dzieci ma innego ojca? Jak takie oświadczenie dać do podpisu wdowie, która utraciła ukochaną osobę, albo rodzicom, których dziecko zginęło w wypadku samochodowym czy zostało zamordowane?

Kierownik urzędu stanu cywilnego, jako osoba publicznego zaufania, nie może uczestniczyć w tego rodzaju praktykach. Na takie bowiem działania nie zezwalają mu przepisy *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego* ani też *Prawa o aktach stanu cywilnego*.

Jest przecież inny znacznie prostszy sposób działania z pominięciem kierownika urzędu stanu cywilnego. Jeżeli życzeniem władz gminnych jest informowanie, za pośrednictwem prasy, o wszystkich zdarzeniach dotyczących mieszkańców gminy, należy poinformować lokalne redakcje, aby te zamieściły na łamach prasy anons skierowany do czytelników, o możliwości podzielenia się z lokalną społecznością radosnymi faktami: że urodziło się im dziecko, że zawarli związek małżeński czy obchodzą jego 50-lecie; a także tymi smutnymi - że utracili ukochaną osobę. Wówczas to osoby zainteresowane zgłaszając się do re-

dakcji będą mogły poszerzyć informację podając dodatkowo np. wagę dziecka, jego imię czy zamieścić jego zdjęcie. Nie będą to działania narzucone przez organy administracji a podejmowane wyłącznie z inicjatywy osób zainteresowanych.

W celu ułatwienia kierownikom urzędów stanu cywilnego podejmowania działań w tym zakresie i przybliżenia ich zwierzchnikom problemów ochrony danych, zamieszczam poniżej pismo wicedyrektora Departamentu Rozwoju Informatyki i Systemu Rejestrów Państwowych MSWiA z dnia 6 stycznia 2000 roku.

Krystyna Gładych

**MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI**
WICEDYREKTOR
DEPARTAMENTU ROZWOJU INFORMATYKI
I SYSTEMU REJESTRÓW PAŃSTWOWYCH
Dorota Kraśnicka

Wzrostowa, dn. 06.01.2000 r.

Nr DIR.44/CBA/USC/2000

**Dyrektorzy
Wydziałów Spraw Obywatelskich
Urzędów Wojewódzkich
- wszyscy -**

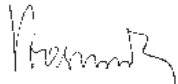
Uprzejmie informuję, że do tutejszego Departamentu napływają niepokojące informacje dotyczące otwierania w kancelariach urzędów gmin korespondencji adresowanej do urzędów stanu cywilnego. Taka praktyka jest w świetle obowiązujących przepisów prawnych niedopuszczalna.

Akty stanu cywilnego, jak i wszystkie dokumenty, które po naniesieniu wzmianek dodatkowych włączane są do akt zbiorowych, z racji swego charakteru są dokumentami poufnymi, ponieważ dotyczą danych osobowych, które z mocy art. 23 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 53 z późn. zm.) pozostają pod prawną ochroną Państwa niezależnie od ochrony przewidzianej przez inne przepisy.

Niepokoici także praktyka wywierania nacisków władz gminnych na kierowników urzędów stanu cywilnego związana z pomysłami udostępniania mediom informacji o urodzeniach, małżeństwach i zgonach oraz uroczystościach, które mają miejsce w siedzibach urzędów stanu cywilnego. Kierownik urzędu stanu cywilnego nie może być pośrednikiem w przekazywaniu tych informacji mediom, gdyż tego rodzaju działania nie przewidują przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz Prawa o aktach stanu cywilnego. Niech za przykład posłuży zdarzenie odnotowane w ubiegłym roku przez lokalną gazetę. Chodziło o bardzo przykrą sytuację, w jakiej znaleźli się małżonkowie, którzy po wielu latach wspólnego życia, dokonali formalnej legalizacji związku. Anons prasowy o zawarciu małżeństwa wywołał zamiast radości niesmak i zażenowanie, bowiem wszyscy znajomi sądzili, że ludzie ci od dawna są małżeństwem. Nie trzeba wyjaśniać, jak głęboko dotknięte musiały się czuć te osoby. Kiedy tak bezmyślnie naruszono ich życie prywatne.

Jeżeli jednak życzeniem władz gminnych jest, by informacje o urodzeniach, małżeństwach lub zgonach znalazły się na np. łamach lokalnej prasy, należałoby się wpięć zwrócić do czytelników za pośrednictwem redakcji z sugestią, aby publikowanie tych informacji opierało się na danych bezpośrednio uzyskiwanych od samych zainteresowanych.

Powyzszą informację proszę przekazać wszystkim wójtom, burmistrzom i prezydentom oraz kierownikom urzędów stanu cywilnego.

DOSTĘP DO DOKUMENTÓW ZWIĄZANYCH Z REJESTRACJĄ STANU CYWILNEGO W POLSKIM OBROTCIE PRAWNYM

Zasadniczo jedynymi dokumentami, które urzędy stanu cywilnego wydają z polskich ksiąg stanu cywilnego, są odpisy dokonywane z aktów stanu cywilnego. Przewidziano dla nich formę skróconą lub zupełną. Poza nimi wydawane są także zaświadczenia w sytuacji, gdy księgi stanu cywilnego zaginęły w całości albo brakuje w nich poszczególnych roczników i przez to nie zawierają kompletu wpisów. Zaświadczenia są wydawane również, gdy w istniejących rocznikach ksiąg nie występują konkretne akty. Katalog dokumentów wydawanych przez urzędy stanu cywilnego został przedstawiony w treści art.79 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 36, poz.180 z późn.zm.). W związku z wprowadzeniem zmian w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, które wynikają z podpisanego ze Stolicą Apostolską Konkordatu, kierownicy urzędów stanu cywilnego wydają również zaświadczenia, które stwierdzają brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w formie wyznaniowej.

Poza wzorami aktów i innych pism z zakresu rejestracji stanu cywilnego, także wzory odpisów i zaświadczeń zostały określone w treści załączników do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad sporządzania aktów stanu cywilnego, sposobu prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, ich kontroli, przechowywania i zabezpieczenia oraz wzorów aktów stanu cywilnego, ich odpisów, zaświadczeń i protokołów (Dz.U. Nr 136, poz.884). Przy okazji warto

wspomnieć, że w związku z wprowadzeniem ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o zmianie ustaw Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 52, poz.532) dotyczącej instytucji separacji, zmiane ulegają niektóre druki, np. rozszerzony został druk odpisu aktu małżeństwa.

Krąg osób fizycznych bądź prawnych, które mogą wejść w posiadanie odpisów lub zaświadczeń, został przez ustawodawcę wyraźnie zdefiniowany. Kwestię dostępu do odpisów i zaświadczeń reguluje przepis art.83 Prawa o aktach stanu cywilnego.

Ustęp 1 wspomnianego artykułu stanowi, że poza osobą, której stan cywilny został w akcie stwierdzony, uprawnieni do wejścia w posiadanie odpisów lub zaświadczeń są: rodzice (*wstępni*), dzieci (*zstępni*), rodzeństwo, małżonek lub przedstawiciel ustawowy. Odpisy lub zaświadczenia mogą być wydane także sądom lub innym organom państwowym na podstawie skierowanego wniosku. Ustawodawca, tworząc taki zapis, miał na uwadze ochronę sfery prywatności każdej osoby, której stan cywilny i dane osobowe określa wpis w akcie. Kierownikom urzędów stanu cywilnego nadano więc uprawnienie do określania zasięgu oddziaływania i dostępu dla wytworzonych dokumentów. Zgodnie z tym uregulowaniem, kierownik ma prawo fakultatywnie decydować o wydaniu lub zaniechaniu wydania odpisów i innych określonych w treści ustawy dokumentów.

Ustęp 2 art.83 Prawa o aktach stanu cywilnego ma charakter za-

pisu rozszerzającego. Zamysł ustawodawczy owo rozszerzenie konstytuuje ze względu na istnienie interesu prawnego pozostałych stron nie ujętych w treści ust.1.

Sfera dostępności dokumentów stanu cywilnego została poszerzona jeszcze o te osoby, które żądając wydania odpisów, wskazują na swój interes prawny, który uzasadnia wejście w posiadanie dokumentów. Także sam wniosek organizacji społecznej może być podstawą do wystawienia przez urząd stanu cywilnego odpowiednich dokumentów, pod warunkiem wykazania jej statutowych celów, które uzasadniają takie wystąpienie (poza Towarzystwem Przyjaciół Dzieci mogą to być domy pomocy społecznej, szpitale i inne). Zniesieniu uległa natomiast bariera ograniczająca dostęp do zaświadczeń o zaginięciu lub zniszczeniu księgi stanu cywilnego.

Należy się więc zastanowić, jak prawidłowo rozstrzygnąć problem zakresu działania tej regulacji, któ-

ra indukuje po jednej stronie (*kierownik urzędu stanu cywilnego*) uprawnienie do decyzyjnego rozstrzygnięcia o tym, czy osoba spełnia warunki umożliwiające jej wejście w posiadanie dokumentów określonych przez art.79 Prawa o aktach stanu cywilnego, czy też patrząc od drugiej strony (*osoba starająca się*) – wnosząc o wydanie dokumentów ma na celu wywołanie określonych skutków prawnych w oparciu o uprawnienie wynikające z istnienia (lub braku) pokrewieństwa, interesu prawnego, bądź - jako osoba prawna - określonego charakteru działalności wynikającego z zapisu w statucie.

Lata bieżącej dekady spowodowały, prócz poszerzenia możliwości realizacji ograniczanego dotąd katalogu swobód obywatelskich, inicjowanie przez obywateli przedsięwzięć określonych przez reguły gry rynkowej w nowych warunkach gospodarczych i ustrojowych. Stąd pojawiła się w skali kraju ogromna ilość podmiotów nastawionych na działalność zarobkową polegającą na świadczeniu rozmaitych usług. Powstało szereg podmiotów, których wykazywany profil działalności zbliżył się do ustawowego zakresu czynności urzędów stanu cywilnego. Zaliczyć do nich można przede wszystkim podmioty prowadzące działalność z zakresu gospodarki komunalnej (firmy pogrzebowe). Osobną grupą są podmioty (występują najczęściej jako spółki prawa cywilnego mające w swojej nazwie wyraz *biuro* lub *agencja*), które zajmują się wyszukiwaniem spadkobierców po osobach, które najczęściej zmarły za granicą, pozostawiając po sobie masę spadkową. Dziedziną pokrewną zajmują się też firmy, które prowadzą działalność polegającą na badaniach heraldycznych i poszukiwaniach genealogicznych. O ile działalność firm pogrzebowych nie wymaga szerszego omówienia, o tyle występowanie pozo-

stałych podmiotów nadal stanowi *novum* w polskim obrocie cywilnoprawnym.

W samej tylko Warszawie działa kilkanaście firm o powyższym profilu zainteresowań. Zestaw argumentów używanych wobec kierowników i pracowników urzędów stanu cywilnego, w celu wejścia w posiadanie odpisów aktów stanu cywilnego, bywa różnorodny. Najczęściej wnoszący przedstawia pliki dokumentów, poświadczeń czy też prywatnych pism w językach obcych, które wobec całkiem poważnego żądania wydania określonych odpisów, mają w obrocie prawnym wartość papieru, na którym zostały spisane. Nagminne są przypadki, kiedy na podstawie upoważnienia ogólnego udzielonego przedstawicielowi takiej firmy przez osobę fizyczną, ów przedstawiciel „dorysowuje” jeszcze przy okazji całą listę osób, których stosunek pokrewieństwa do upoważniającego jest niejasny lub wręcz nijaki. Wnioski dotyczące wydania dokumentów zawierają często listy osób obejmujące 40-60 pozycji!

Próby wywierania nacisków na urzędy stanu cywilnego zdarzają się również ze strony konsulów. Głośno było o jednym z nich, który urzędując na terenie państwa do niedawna będącego jedną z republik ZSSR, wyraźnie „polecał” usługi takiej firmy. Wobec powyższego, w przypadkach prób „hurtowego” zapotrzebowania na odpisy stanu cywilnego, zasadnym będzie, aby kierownicy urzędów stanu cywilnego żądali przedstawienia upoważnień od wszystkich wymienianych we wnioskach osób (lub ich najbliższych krewnych). Najlepszym jednak wyjściem w tego rodzaju sytuacjach w przypadkach, gdy wiadomo, że toczą się postępowania sądowe, może być propozycja ze strony kierownika urzędu stanu cywilnego, aby sąd zwrócił się bezpośrednio do urzędu stanu cywilnego z wnioskiem o udostęp-

nienie niezbędnych dokumentów na podstawie wspomnianego wyżej ust.1 art.83 Prawa o aktach stanu cywilnego.

Osobną grupę stanowią osoby, które z racji hobby i swoistej pasji prowadzą niekiedy bardzo poważne i rozległe badania historyczne. Dotyczą one historii znanych rodów arystokratycznych, chłopskich lub warstw ziemiaństwa. Dość często można spotkać także osoby amatorsko badające i opisujące historię miejscowości, w których mieszkają, lub skąd się wywodzą. Czasem już po chwili bezpośredniej rozmowy widać, że tacy pasjonaci posiadają ogromną wiedzę z dziedziny, którą się zajmują. Jeśli przedmiot ich działalności można zakwalifikować jako pracę naukową, nic nie stoi na przeszkodzie, aby pozytywnie odnieść się do wniosku o wyrażenie zgody na dostęp do ksiąg zgodnie z art.25 Prawa o aktach stanu cywilnego. Konstrukcja tego zapisu definiuje stronę, które mają za zgodą kierownika urzędu stanu cywilnego dostęp do ksiąg stanu cywilnego. Przypomnijmy tylko, że są to upoważnieni przedstawiciele organów państwowych i instytucji naukowych.

Teoretycznie bariera w dostępie do dokumentów związanych z rejestracją aktów stanu cywilnego niknie w przypadku wpisów, których wiek od momentu wytworzenia przekroczył ustawy 100-letni okres przechowywania w zasobach ksiąg urzędu stanu cywilnego. Stare księgi metrykalne przekazywane są archiwom państwowym. W praktyce barierą są jednak - jak zwykle - pieniądze. Archiwa bardzo niechętnie udostępniają do wglądu tego rodzaju księgi. Wiąże się to ze wstydliwą sytuacją braku nakładów na mikrofilmowanie zbiorów, jak też z merkantylnym podejściem do każdego wniosku. Opłaty, które muszą wnosić osoby za dokonywanie kwerend przez pracowników archiwów oraz za

wydawane kserokopie, są wysokie (opłata wstępna oraz stawki za każdą godzinę pracy archiwistów).

Na końcu należy odnieść się także do licznych wątpliwości związanych z ważnością kserokopii jako dokumentów wytworzonych przez urzędy stanu cywilnego. Dość często bowiem zdarzają się przypadki żądania wydania kserokopii aktów lub innych dokumentów zamiast odpisów. Z treści § 8 ust.1 (w związku z art.41 ust.1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego), § 13 ust.3 oraz z treści § 15 ust.5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad sporządzania aktów stanu cywilnego, sposobu prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, ich kontroli, przechowywania i zabezpieczenia oraz wzorów aktów stanu cywilnego, ich odpisów, zaświadczeń i protokołów (Dz.U. Nr 136, poz.884) wynika, że kierownik urzędu stanu cywilnego może posługiwać się kserokopią odpisu aktu stanu cywilnego lub wydać kserokopie

dokumentów złożonych do akt zbiorowych.

Spotyka się natomiast przypadki żądania wydania kserokopii odpisów zamiast samych odpisów. Żądanie takie jest niczym nieuzasadnione, ponieważ w obrocie prawnym podstawowym wymogiem jest przedstawienie lub przedłożenie dokumentu w wersji oryginalnej. Motywacją takich żądań jest zapewne chęć uchylenia się od wniesienia opłaty skarbowej za dokonaną czynność urzędową.

Przy okazji poruszenia tematyki dostępności dokumentów stanu cywilnego można się jeszcze zastanowić, czy decyzja odmowna wobec żądania wydania odpisów aktów stanu cywilnego może być skuteczna w stosunku do innych stron (np. rodzeństwa lub najbliższych krewnych). Czy zatem osoba, której stan cywilny został w akcie stwierdzony może skutecznie domagać się ograniczenia kręgu uprawnionych do otrzymania dokumentów? Czasami kierownicy urzędów stanu cywilnego są „powiernikami” tajem-

nic rodzinnych, szczególnie wtedy, gdy stosunki rodzinne są bardzo skomplikowane. Nagminnie są podziały na styku np. rodzice-dzieci czy brat-siostra. Bywają one na tyle głębokie, nacechowane silną wzajemną niechęcią, że stan taki może trwać latami. Wydaje się słuszne, aby kierownik urzędu stanu cywilnego przyjął w takim przypadku oświadczenie osoby, której stan cywilny został w akcie stwierdzony, zastrzegające wyłączność w użytkowaniu odpisów dla siebie lub wskazanych stron. Złożenie takiego oświadczenia jest możliwe na mocy art.23 Kodeksu cywilnego.

Wprowadzone ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U. Nr 133 poz.883 z dnia 29 października 1997 r.) przepisy o ochronie danych osobowych nie odnoszą się do aktów stanu cywilnego, które z racji obowiązywania przedmiotowego zapisu art.83 Prawa o aktach stanu cywilnego, są należycie zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych.

Grzegorz Mucha

OFERTA SPECJALNA

Według pracowników Archiwum Państwowego najczęstsze zalecenia pokontrolne w archiwach urzędów stanu cywilnego dotyczą konieczności zainstalowania w każdym pomieszczeniu archiwum prostych urządzeń pomiarowych do **pomiaru wilgotności i temperatury** (szczegóły na ten temat można znaleźć w numerze 4 (13) biuletynu „TECHNIKA w USC” w artykule KATEGORIA „A”).

Oferujemy Państwu wysyłkową sprzedaż najbardziej uniwersalnego, a zarazem najtańszego urządzenia do pomiaru wilgotności i temperatury w jednej obudowie

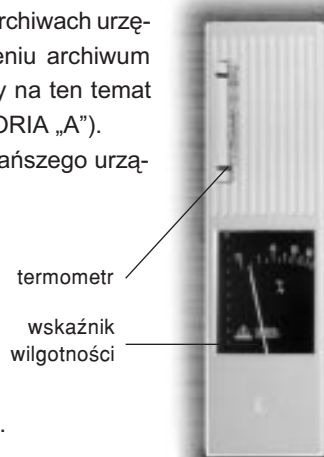
HIGROMETRU H-881 †

cena: 110,00 + VAT + koszty wysyłki.

Udzielamy pełnych świadczeń gwarancyjnych i doradztwa technicznego w zakresie zapewnienia właściwych parametrów przechowywania akt urzędów stanu cywilnego.

Zamówienia prosimy kierować pod adresem:

PTH „TECHNIKA” sp. z o.o., ul.Toszecka 2,
44-102 Gliwice, tel. (0-32) 231-97-03 (pbx), fax 232-71-31

STWORZONO URZĄD OTWARTY

Nakładem kilkuset tysięcy złotych przygotowano w Gliwicach nową siedzibę Urzędu Stanu Cywilnego. Uroczyste otwarcie nastąpiło 20 grudnia 1999 r.

Wejście do USC w Gliwicach z holu głównego

Hol USC w Gliwicach

Gliwicki USC jest obecnie usytuowany w parterowej części gmachu Urzędu Miejskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie Biura Obsługi Interesantów. Podobnie jak gliwickie BOI funkcjonuje na oczach petentów jako urząd otwarty, bez wydzielonych pomieszczeń dla urzędników.

- Misją naszego Urzędu jest skuteczne realizowanie zasad samorządności lokalnej, ukierunkowanej na rozwój miasta i udział mieszkańców w zaspokajaniu swoich potrzeb. Chcemy, aby Gliwice były najlepszym miastem pod względem jakości obsługi mieszkańców. W tym celu staramy się dostosowywać strukturę organizacyjną i warunki funkcjonowania Urzędu Miasta do współczesnych wymagań i standardów cywilizacyjnych - wyjaśnia prezydent Gliwic, Zygmunt Frankiewicz. - Otwarcie nowej siedziby USC jest kolejnym krokiem na tej drodze. Przez wiele lat Urząd Stanu Cywilnego w Gliwicach pracował przecież w fatalnych warunkach lokalowych w starej kamienicy przy ul. Górnych Wałów 9. Zajmował tam parter i piwnice, a dotkliwa ciasnota poważnie utrudniała właściwą obsługę interesantów.

Obecnie na powierzchni 130 m² usytuowano 8 otwartych stanowisk pracy Urzędu Stanu Cywilnego. Można tam bez żadnej biurokratycznej mitręgi załatwić od ręki wszystkie sprawy z zakresu rejestracji stanu cywilnego.

Efektowny i funkcjonalny wystrój wnętrza oraz estetyka nowej siedziby USC przycią-

gają uwagę petentów (kolorowe zdjęcia zamieszczamy na str.4 okładki). Czy łatwiej im tu załatwić swoje sprawy? *- Niewątpliwie tak!*, mówi Małgorzata Korzeniowska, kierownik gliwickiego USC. *- Wszystkie sprawy związane z rejestracją urodzeń czy zgonów mieszkańcy Gliwic załatwiają teraz na parterze Urzędu Miasta, tuż przy wejściu, bez konieczności błędzenia po dużym gmachu i szukania właściwego pokoju. Całość została tak zaprojektowana, by zapewnić interesantom poczucie prywatności. Sprawy załatwiane u nas nierzadko są dla ludzi bolesne.*

A jak czują się w nowych warunkach pracownicy gliwickiego USC? *Estetyczny wystrój wnętrza, funkcjonalnie urządzone stanowiska wpływają bardzo korzystnie na atmosferę pracy - mówi Sylwia Szewiōła z rejestracji małżeństw. - Otrzymałyśmy całkiem nowe wyposażenie: nowoczesne biurka, szafki, wymieniono sprzęt komputerowy. Wszystkie zostałyśmy służbowo ubrane w białe bluzeczki i eleganckie szarozielone marynarki.*

Pozbyłyśmy się starych ciężkich metalowych szaf z archiwum, które zastąpiono funkcjonalnymi, bardzo pojemnymi, jezdnyimi szafkami - cieszą się pracownicy archiwum. - Zadbano również o nasze potrzeby socjalne; wydzielone zostało pomieszczenie, jedyne zamknięte, gdzie można zjeść śniadanie. Każda z nas ma tu swoją szafkę.

Warto powiedzieć, że w bezpośrednim sąsiedztwie, tuż pod pomieszczeniami USC, zagospodarowano sutereny na archiwum akt zbiorczych.

Dla porządku należy też dodać, że w nowej siedzibie załatwia się wyłącznie urzędowe formalności. Ceremonie ślubne będą się odbywały, jak dotychczas, w zabytkowym Ratuszu.

Wo

Krystyna Gładych

W styczniu br. ukazała się dawno zapowiadana i długo oczekiwana **publikacja pt. WADEMEKUM KIEROWNIKA URZĘDU STANU CYWILNEGO**. Autorka, Krystyna Gładych, jest główną specjalistką w Departamencie Rozwoju Informatyki i Systemu Rejestrów Państwowych MSWiA. Doświadczenie zawodowe upoważnia ją do przygotowania porad, które ułatwią pracownikom urzędów stanu cywilnego poruszanie się po trudnym terenie rejestracji stanu cywilnego.

WADEMEKUM KIEROWNIKA URZĘDU STANU CYWILNEGO

W rozdziale pierwszym omawia zasady ogólne związane z funkcjonowaniem urzędu stanu cywilnego i rejestracją stanu cywilnego. Następnie przedstawia szczegółowo zasady sporządzania aktów stanu cywilnego, kolejno: urodzeń, małżeństw i zgonów. Szczególne przypadki rejestracji stanu cywilnego omawia w rozdziale szóstym. Pomna błędów popełnianych przy sporządzaniu aktów oraz ich odpisów zupełnych i skróconych prezentuje wzory poprawnego ich wypełniania. Pozostałe dokumenty wydawane w urzędzie stanu cywilnego (zaświadczenia, oświadczenia, protokoły, decyzje) omawia i przedstawia w rozdziałach VII i VIII.

Książka zawiera również teksty ustaw niezbędnych w pracy urzędu stanu cywilnego oraz najistotniejsze teksty odpowiednich aktów wykonawczych. Całość zamyka orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach rejestracji stanu cywilnego w latach 1957-1998.

Gorąco polecam państwu tę pozycję; z pewnością warto, by znalazła się ona w biblioteczce każdego kierownika urzędu stanu cywilnego.

Nabyć ją można składając zamówienie pod adresem:

PTH „TECHNIKA”

ul. Toszecka 2

44-102 Gliwice

tel. (0-32) 231-97-03

faks (0-32) 232-71-31

Cena 1 egz. wynosi tylko **60,00 zł**. Koszt wysyłki: 6,10 zł.

Wo

PTH „Technika” – GLIWICE 1999

II WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW SUSC RP W ZIELONEJ GÓRZE

W dniu 23 listopada 1999 r. odbyło się Walne Zebranie Członków SUSC RP oddziału zielonogórskiego. 106 uczestniczących w nim urzędników stanu cywilnego podsumowało działalność Oddziału w mijającej kadencji oraz wybrało nowe władze.

Oddział w Zielonej Górze powstał w lipcu 1995 r. Liczył wówczas 42 członków. Obecnie zarejestrowanych jest 192 członków, w tym:

- 78 z woj. lubuskiego
- 62 z woj. wielkopolskiego
- 27 z woj. dolnośląskiego
- 25 z woj. zachodniopomorskiego.

Grupa 28 członków przeszła do powstałego w 1997 r. oddziału koszańskiego.

Realizując podstawowe cele statutowe Stowarzyszenia najwięcej uwagi w minionej kadencji poświęcono podnoszeniu kwalifikacji zawodowych urzędników stanu cywilnego. Powołano do życia Studium Doksztalcania Kadr USC. Przewodnią ideą szkoleń było przekazywanie ich uczestnikom wiedzy jak najbardziej zbliżonej do praktyki codziennej pracy w urzędzie stanu cywilnego. Dlatego na wykładowców zapraszani byli najbardziej doświadczeni, o dużym autorytecie w naszym środowisku kierownicy urzędów stanu cywilnego i pracownicy organów nadzoru.

Oprócz zagadnień związanych z rejestracją stanu cywilnego w świetle prawa polskiego, po raz pierwszy w tak dużym wymiarze zdecydowano się na wykłady z zakresu prawa rodzinnego i prawa o aktach stanu cywilnego państw obcych. Szczególnie wnikliwie omawiano prawo niemieckie w tym zakresie. Bliskość granicy z Niemcami oraz rosnąca liczba zdarzeń stanu cywilnego między obywatelami Polski i Niemiec, a także zmieniające się przepisy pra-

wa o rejestracji stanu cywilnego w Niemczech zdecydowały o konieczności podejmowania tych zagadnień na organizowanych przez Oddział szkoleniach. Wykładowcami na nich byli lektorzy niemieccy z Federalnego Związku Urzędników Stanu Cywilnego oraz Związków Krajowych.

Zajęcia niemieckich wykładowców na szkoleniach w Polsce były możliwe dzięki nawiązaniu bliskiej współpracy między zielonogórskim Oddziałem SUSC RP a Związkami Krajowymi USC Brandenburgii i Meklemburgii – Pomorza Przedniego.

Współpraca ta została zapoczątkowana w październiku 1995 roku i trwa do dziś przynosząc obustronne korzyści. Jej efektem jest również polskie wydanie dzieła „USC i obcokrajowcy” zawierającego zbiór norm prawnych z zakresu prawa rodzinnego 40 państw świata. Przepisy dalszych 20 państw są już przetłumaczone i niebawem trafią do urzędów stanu cywilnego, które zakupiły I wydanie.

Czteroletnia działalność Oddziału SUSC RP w Zielonej Górze to także bieżąca pomoc urzędnikom stanu cywilnego w rozwiązywaniu trudnych merytorycznie problemów, szeroki udział w dyskusji nad projektami tzw. ustaw okołokonkordatowych oraz aktywny udział w obchodach 50-lecia powszechnej świeckiej rejestracji stanu cywilnego w Polsce.

Podczas obrad Walnego Zebrania zgodnie podkreślano, że idea Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego sprawdziła się. Wprawdzie zanotowano kilka niepowodzeń (m.in. w sprawie ekwiwalentu za reprezentacyjny ubiór służbowy), lecz lista sukcesów jest duża, zachęcająca do dalszego organizacyjnego i merytorycznego działania. Uchwalono

główne kierunki działania Oddziału na II kadencję. Najważniejsze z nich to:

1. kontynuacja działalności szkoleniowej poprzez organizowanie seminariów i kursów
2. intensyfikacja działań organizacyjnych zmierzających do pozyskiwania nowych członków oraz pomoc w tworzeniu nowych oddziałów w sąsiednich województwach
3. kontynuacja działalności wydawniczej Oddziału w ramach Biblioteki Urzędnika Stanu Cywilnego
4. rozwój współpracy i wzajemnych kontaktów ze Związkami Krajowymi USC z Brandenburgii i z Meklemburgii - Pomorza Przedniego.

Walne Zebranie wybrało nowe władze Oddziału w Zielonej Górze. Na funkcję prezesa wybrano ponownie Tomasza Brzódkę, kierownika USC w Zielonej Górze.

Pozostali członkowie Zarządu to:

- Marian Kempa USC Gorzów Wlkp. - wiceprezes
- Grażyna Jasińska USC Żary - sekretarz
- Zygmunt Zarzeczny USC Iłowa - skarbnik
- Dariusz Sawicki USC Świebodzin - członek.

Wybrano Komisję Rewizyjną w składzie:

- Jerzy Taczycki USC Zielona Góra - przewodniczący
- Mariusz Przytuła USC Choszczno - członek
- Kazimiera Józwiak USC Gubin - członek.

Ponadto Walne Zebranie uchwaliło zmiany w Statucie Oddziału dostosowując go do Statutu Zarządu Głównego SUSC RP.

Zarząd Oddziału SUSC RP
w Zielonej Górze

Żaden z wzorów nie posiada białego tła z narysowanym wizerunkiem orła w koronie. Tytuły części odpisów aktów stanu cywilnego zapisane są dużymi literami – powinny być małe. W pozycji Nr, data; powinno być: Nr , data Nie można bowiem łączyć numeru aktu z nazwą miejscowości, w której zdarzenie nastąpiło.

Jest jeszcze szereg innych niedoróbek i błędów np.:

- w odpisie pełnym aktu urodzenia
 - w części III pkt 1 jest: „Nazwisko i imię (imiona)(nazwa zakładu)”, a powinno być „Nazwisko i imię (nazwa zakładu)”
- w odpisie pełnym aktu małżeństwa
 - w części I pkt 7 jest: „Miejsce zamieszkania”, a powinno być: „Miejsce zamieszkania”
 - w części II pkt 2 „Miejsce” wpisane jest w środku druku, a powinno być pod pkt. 1 „Data”
 - zapis „Poświadczają zgodność powyższego odpisu z treścią aktu w księdze małżeństw” wpisane jest w jednej linii, powinno być w dwóch
- w odpisie pełnym aktu zgonu
 - w części V pkt 1 jest: „Nazwisko i imię (imiona) (nazwa zakładu)”, a powinno być „Nazwisko i imię (nazwa zakładu)”
 - zapis „Poświadczają zgodność” jest wpisany nieprawidłowo
- w odpisie skróconym aktu urodzenia
 - w pkt. 5 jest „Imię i nazwisko rodowe”, a powinno być „Imię (imiona) i nazwisko rodowe”
 - w pkt. 6, uwagi jak do pkt. 5.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Województwo

Urząd Stanu Cywilnego w

Odpis skrócony aktu urodzenia

1. Nazwisko

2. Imię (imiona)

3. Data urodzenia

4. Miejsce urodzenia

5. Imię i nazwisko rodowe (0900)

6. Imię i nazwisko rodowe (0900)

Brak białego pola i rysunku orła

Brakuje słowa „imiona”

Powiadczają zgodność powyższego odpisu z treścią aktu urodzenia Nr

Miejsce na opłatę skarbową

data

KIEROWNIK
Urzędu Stanu Cywilnego

m.p.

M-4. Form. 1798. Stanow. 40/94. 03.10.87. 0270000. 01. 0270000. 0216773

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Województwo

Urząd Stanu Cywilnego w

Nr data

Odpis pełny aktu urodzenia

I. DANE DOTYCZĄCE DZIECKA:

1. Nazwisko

2. Imię (imiona)

3. Płeć

4. Data urodzenia

5. Miejsce urodzenia

Brak przerwy

Powinny być małe litery

Brak białego pola i rysunku orła

II. DANE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

	Ojciec	Matka
1. Nazwisko
2. Imię (imiona)
3. Nazwisko rodowe
4. Data urodzenia
5. Miejsce urodzenia
6. Miejsce zamieszkania w chwili urodzenia dziecka

III. DANE DOTYCZĄCE OSOBY (ZAKŁADU) ZGŁASZAJĄCEJ URODZENIE:

1. Nazwisko i imię (imiona) (nazwa zakładu)

2. Miejsce zamieszkania (siedziba zakładu)

IV. UWAGI:

Błąd

Powinny być małe litery

Podpis osoby zgłaszającej

KIEROWNIK
Urzędu Stanu Cywilnego

Wzmianki dodatkowe:

Powiadczają zgodność powyższego odpisu z treścią aktu w księdze urodzeń.

Miejsce na opłatę skarbową

data

KIEROWNIK
Urzędu Stanu Cywilnego

m.p.

M-4. Form. 1798. Stanow. 40/94. 03.10.87. 0270000. 01. 0270000. 0216773

Nie tylko Drukarnia Papierów Wartościowych w Tarnowie wydrukowała druki z błędami. Błędy w drukach serwuje nam Drukarnia Wydawnictw Akcydensowych w Łodzi, i tak:

- W odpisie skróconym aktu zgonu zarówno znak wodny, jak i rysunek orła zamieszczony jest do góry nogami. Umarł człowiek, to i orzeł się przekreślił... Z tej samej drukarni w zaświadczeniu stwierdzającym brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w znaku wodnym orzeł ma głowę zwróconą w prawą zamiast w lewą stronę.

Opisane powyżej przykłady to tylko niektóre z tych, jakie do mnie trafiły. W całym kraju jest ich zapewne znacznie więcej, jako że druki dla urzędów stanu cywilnego może drukować każdy, kto ma do tego odpowiedni sprzęt. Naszym zadaniem jest zadbać o to, aby druki, na których pracujemy były estetyczne, miały kolor odpowiadający załącznikom w rozporządzeniu a przede wszystkim nie zawierały błędów!

Kierownicy urzędów stanu cywilnego sami zamawiają odpowiednie ilości druków na potrzeby USC i gmina pokrywa ich koszty z własnego budżetu. Dlatego też każda

oferta od producenta powinna być dokładnie sprawdzana z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Sprawdzane powinny być też paczki z drukami. Mamy bowiem przypadki, że zaznaczamy druki zgodnie z ofertą, a producent przesyła nam partię druków nie odpowiadającą ofercie, tak, jak to zdarzyło się w przypadku „Odpisu skróconego aktu zgonu”, który wydrukowała drukarnia w Łodzi.

Zamieszczam 3 przykłady takich nieprzydatnych w urzędach stanu cywilnego odpisów aktów stanu cywilnego.

Krystyna Gładych

Oto wzór odznaki, jaką nosi kierownik urzędu stanu cywilnego w czasie przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński

Od kwietnia br. oferujemy w sprzedaży wysyłkowej odznakę noszoną przez kierownika urzędu stanu cywilnego w czasie przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński (Dz. U. Nr. 97, poz. 1135). Cena zostanie ustalona po zakończeniu fazy przygotowawczej do produkcji.

Przewidywana cena

- kompletu łańcuch + godło - około 950 zł netto
- samego godła - około 250 zł netto

Zamówienia prosimy kierować pod adresem:

PTH „Technika” sp. z o.o.

ul. Toszecka 2

44-102 Gliwice

tel. (032) 231-97-03 /pbx/, fax (032) 232-71-31

e-mail: pth@technika.gliwice.pl

SEPARACJA MAŁŻEŃSKA

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI Z DNIA 25.10.1999 R.

Ustawą z dnia 21 maja 1999 r. o zmianie ustaw *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, *Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. Nr 52, poz.532) została wprowadzona nowa instytucja prawna, nieznaną dotychczasowemu prawu polskiemu, a mianowicie separacja. Potocznie można określić separację jako „urlop w małżeństwie”. Małżeństwo trwa bowiem nadal, tylko zmęczeni nim małżonkowie pragną od siebie odpocząć. Ten „odpoczynek od siebie” znalazł usankcjonowanie prawne w art. 61¹ § 1 *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego* w brzmieniu:

„Jeżeli pomiędzy małżonkami nastąpił zupełny rozkład pożycia, każdy z małżonków może żądać, ażeby sąd orzekł separację”.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy uzależnił niemożność orzeczenia separacji od tego czy małżonkowie posiadają dzieci czy też nie. W przypadku, gdy małżonkowie posiadają dzieci, orzeczenie separacji nie jest możliwe, jeżeli wskutek niej miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci, albo jeżeli z innych względów orzeczenie separacji byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 61¹ § 2 kod.rodz.i op.). Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnych małoletnich dzieci do orzeczenia separacji potrzebna jest zgoda obydwójga małżonków (art. 61¹ § 3 kod.rodz.i op.). W przypadku bowiem, gdy jeden z małżonków żąda separacji, a drugi rozwodu i jego żądanie jest uzasadnione – sąd orzeka rozwód (art.62² § 1 kod.

rodz. i op.). Jeżeli orzeczenie rozwodu jest niedopuszczalne, a uzasadnione jest orzeczenie separacji – sąd orzeka separację (art.61² § 2 kod.rodz.i op.).

Różnica pomiędzy separacją a rozwodem polega na tym, że w przypadku rozwodu pomiędzy małżonkami nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia, a przy separacji rozkład pożycia jest zupełny ale nie trwały, czyli istnieje jeszcze szansa, że małżonkowie pogodzą się i podejmą wspólne życie.

Istnieje jeszcze kilka przypadków, które mają inne skutki w sytuacji orzeczenia separacji i rozwodu, a mianowicie:

1. W sytuacji orzeczenia rozwodu, małżonek rozwiedziony może ponownie zawrzeć małżeństwo – **po orzeczeniu separacji taka możliwość nie istnieje.**
2. Małżonek rozwiedziony może w ciągu trzech miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia o rozwodzie, jeżeli wskutek zawarcia małżeństwa zmienił swoje dotychczasowe nazwisko, poprzez oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego powrócić do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa – **po orzeczeniu separacji takiej możliwości nie ma.**
3. Rozwiązanie małżeństwa powoduje zmianę stanu cywilnego z „żonaty, zameżna” na „rozwiedziony, rozwiedziona”. **Separacja nie powoduje zmiany stanu cywilnego, ponieważ małżeństwo trwa nadal.**

4. Orzekając rozwód sąd orzeka, który z małżonków ponosi winę rozkładu pożycia, chyba że małżonkowie zgodnie wystąpią do sądu o zaniechanie orzekania o winie (art. 57 kod.rodz.i op.). **W przypadku orzekania o separacji sąd nie orzeka o winie rozkładu pożycia małżeńskiego (art.61³ §2 kod.rodz.i op.).**
5. W przypadku orzeczenia na rzecz małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania przez małżonka wyłącznie winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten, w przypadku rozwiązania małżeństwa, wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. Obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozwodu i tylko w wyjątkowych okolicznościach sąd może ten termin pięcioletni przedłużyć (art.60 § 3

WZMIANKI DODATKOWE:

Nr 101 Bydgoszcz data 10 lutego 2000 r.

AKT ZGONU**I. DANE DOTYCZĄCE OSOBY ZMARŁEJ:**

1. Nazwisko Garkowski
2. Imię (imiona) Jacek
3. Nazwisko rodowe Garkowski
4. Stan cywilny żonaty-pozostający w separacji
5. Data urodzenia 5 maja 1951r.
6. Miejsce urodzenia Bydgoszcz
7. Ostatnie miejsce zamieszkania Bydgoszcz

II. DANE DOTYCZĄCE DATY I MIEJSCA ZGONU:

1. Data zgonu pierwszego lutego dwutysięcznego (1.02.2000) roku
2. Godzina zgonu siódma(7) minut dwadzieścia siedem(27)
3. Miejsce zgonu Bydgoszcz
4. Data znalezienia zwłok
5. Godzina znalezienia zwłok
6. Miejsce znalezienia zwłok

III. DANE DOTYCZĄCE MAŁŻONKA OSOBY ZMARŁEJ:

1. Nazwisko i imię (imiona) Garkowska Joanna
2. Nazwisko rodowe Rodak

IV. DANE DOTYCZĄCE RODZICÓW OSOBY ZMARŁEJ:

	Ojciec	Matka
1. Imię (imiona)	Wiktor	Anna
2. Nazwisko rodowe	Garkowski	Jassak

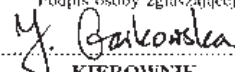
V. DANE DOTYCZĄCE OSOBY (ZAKŁADU) ZGŁASZAJĄCEJ ZGON:

1. Nazwisko i imię (nazwa zakładu) Garkowska Joanna
2. Miejsce zamieszkania (siedziba zakładu) Bydgoszcz

VI. UWAGI:

.....

Podpis osoby zgłaszającej

KIEROWNIK
Urzędu Stanu Cywilnego

Zofia Kuś

PRZYPISKI:

1. Akt urodzenia zmarłego sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego
w Nr
2. Akt małżeństwa zmarłego sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego
w Nr

kod.rodz.i op.). W przypadku orzeczonej separacji obowiązek dostarczania środków utrzymania trwa przez cały czas separacji (art. 61⁴ § 4 kod. rodz. i op.).

Kodeks rodzinny i opiekuńczy w art.61⁴ § 1 ustanowił, że „orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, chyba że ustawa stanowi inaczej”. Tę różnicę pomiędzy rozwiązaniem małżeństwa przez rozwód a orzeczeniem separacji omówiłam w punktach 1-5.

Z orzeczenia o rozwodzie i separacji wynikają pewne wspólne skutki:

- 1.powstanie rozdzielnosci majątkowej
- 2.rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi obojga małżonków oraz obowiązku alimentacyjnym
- 3.orzeczenie o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania, o jego podziale, przyznaniu mieszkania jednemu z małżonków, eksmisji drugiego małżonka, podziale majątku wspólnego
- 4.orzeczenie o obowiązku dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu lub pozostającemu w separacji.

Te wspólne skutki wynikające z orzeczenia rozwodu lub separacji nie są związane z pracą kierownika urzędu stanu cywilnego. Dla kierownika najważniejszą zmianą wynikającą z ustawy z dnia 21 maja 1999 r. jest nowy zapis art.62 § 1 *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego* w brzmieniu:

„Jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa albo przed upływem trzystu dni od jego ustania lub unieważnienia, domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. Domniemania tego nie stosuje się, jeżeli dziecko urodziło się po upływie trzystu dni od orzeczenia separacji”.

Separacja orzekana jest przez sąd na czas nieokreślony. Jej zniesienie następuje wówczas, gdy oboje małżonkowie wystąpią z takim wnioskiem. Z chwilą zniesienia separacji ustają jej skutki (art.61⁵ § 2 i § 3 kod.rodz.i op.).

W sprawach o orzeczenie lub zniesienie separacji właściwy jest sąd okręgowy, w którego okręgu małżonkowie mają wspólne zamieszkanie, a w braku takiego miejsca, sąd miejsca ich wspólnego pobytu. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego miejsca zamieszkania lub pobytu, właściwy jest sąd

dla miejsca pobytu jednego z małżonków, zgodnie z art.567¹ kpc.

Wprowadzenie do *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego* Działu V „Separacja” spowodowało zmianę w ustawie z dnia 29 września 1986r. prawo o aktach stanu cywilnego:

1.Zmianę tytułu rozdziału 6 na: „Zawieranie małżeństw i akt małżeństwa”

2.W art.62 został dodany ustęp 5 w brzmieniu:

„Prawomocne orzeczenie o rozwodzie, unieważnieniu małżeństwa, o separacji i o zniesieniu separacji stanowi podstawę wpi-

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Województwo kujawsko-pomorskie

Urząd Stanu Cywilnego w Bydgoszczy

ODPIS SKRÓCONY AKTU ZGONU

I. Dane dotyczące osoby zmarłej:

1. Nazwisko Garkowski

2. Imię (imiona) Jacek

3. Nazwisko rodowe Garkowski

4. Stan cywilny żonaty-pozostający w separacji

5. Data urodzenia 5 maja 1951r.

6. Miejsce urodzenia Bydgoszcz

7. Ostatnie miejsce zamieszkania Bydgoszcz

II. Dane dotyczące daty i miejsca zgonu:

1. Data pierwszego lutego dwutysięcznego

..... (1.02.2000) roku 2. Miejsce Bydgoszcz

III. Dane dotyczące małżonka osoby zmarłej:

1. Nazwisko Garkowska

2. Imię (imiona) Joanna

3. Nazwisko rodowe Rodak

IV. Dane dotyczące rodziców osoby zmarłej:

	Ojciec	Matka
1. Imię (imiona)	Wiktor	Anna
2. Nazwisko rodowe	Garkowski	Jassak

Poświadczam zgodność powyższego odpisu z treścią aktu zgonu Nr 101/2000

Bydgoszcz dnia 10.02.2000

Miejsce na opłatę skarbową

m.p.

KIEROWNIK
Zofia Kuls
Urzędu Stanu Cywilnego

M-15 PTH „Technika”, Gliwice

sania wzmianki dodatkowej do aktu małżeństwa”.

Taki zapis art.62 ust.5 obliguje kierownika do wpisywania wzmianek dodatkowych enumeratywnie wymienionych w tym przepisie. Do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 21 maja 1999 podstawę nanoszenia wszelkich wzmianek dodatkowych stanowi tylko art.21 ust.2 *Prawa o aktach stanu cywilnego*.

3.Punkt 2 art.82 który określa dane wpisywane w odpisie skróconym otrzymał brzmienie:

„W odpisie aktu małżeństwa – nazwiska i imiona małżonków, ich nazwiska rodowe, miejsca i daty ich urodzenia, miejsce i datę zawarcia małżeństwa, imiona i nazwiska rodowe rodziców, nazwisko (nazwiska) małżonków, które noszą po zawarciu małżeństwa, nazwisko dzieci zrodzonych z tego małżeństwa, a jeżeli małżeństwo ustało wskutek śmierci jednego z małżonków albo rozwodu, zostało unieważnione, orzeczona została separacja oraz jej zniesienie – adnotację o ustaniu małżeństwa, jego unieważnieniu, o separacji oraz o zniesieniu separacji, wraz z oznaczeniem aktu zgonu lub sygnatury akt sprawy, w której orzeczono o rozwodzie, unieważnieniu małżeństwa, o separacji oraz o zniesieniu separacji.”

Zmiana zapisu punktu 2 art.82 *Prawa o aktach stanu cywilnego* zobligowała Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do zmiany załącznika Nr 8 do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 października 1998r. w sprawie szczegółowych zasad sporządzania aktów stanu cywilnego, sposobu prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, ich kontroli, przechowywania i zabezpieczenia oraz wzorów ak-

tów stanu cywilnego, ich odpisów, zaświadczenia i protokołów (Dz.U. Nr 136, poz.884).

W podpisanym w dniu 25 października 1999 r. Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad sporządzania aktów stanu cywilnego, sposobu prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, ich kontroli, przechowywania i zabezpieczenia oraz wzorów aktów stanu cywilnego, ich odpisów, zaświadczeń i protokołów wprowadzone zostały następujące zmiany:

1.§ 5 ust.2 otrzymuje brzmienie:

„Datę sporządzenia odpisu aktu stanu cywilnego wpisuje się cyframi arabskimi, w kolejności jak w ust.1. Inne daty wpisuje się w aktach stanu cywilnego cyframi arabskimi, z tym, że nazwy miesięcy wpisuje się słownie”.

Zapis tego paragrafu nie wprowadza żadnych istotnych zmian, poza jedną, że datę wydania odpisu aktu stanu cywilnego wpisuje się wyłącznie cyframi arabskimi (np. 24.12.1999r.) i przez to jest bardziej czytelny. W dotychczasowym zapisie nazwę miesięcy wpisuje się słownie (10 listopada 1998r.). Jest to technicznie niewykonalne, ponieważ miejsce na datę jest bardzo krótkie (2,5 cm), a układ graficzny wszystkich rodzajów odpisów aktów nie pozwala na wydłużenie tej rubryki.

2.§ 13 ust.2 otrzymuje brzmienie:

„Odpisy aktów stanu cywilnego opatruje się pieczęcią urzędową z wizerunkiem orła w koronie oraz nazwą urzędu stanu cywilnego umieszczoną w otoku pieczęci. Wzór i wymiary pieczęci określa ją odrębne przepisy”.

Zrezygnowano z zapisu, że odpisy aktów stanu cywilnego podpisuje kierownik urzędu stanu cywilnego lub jego zastępca (zastępcy). Był to bowiem przepis, który w dużych

urzędach stanu cywilnego nie był stosowany i trudno się temu dziwić. Jak bowiem kierownik urzędu stanu cywilnego mógł dziennie podpisać 300 lub 400 odpisów aktów stanu cywilnego. Obecna redakcja tego przepisu spowoduje, że kierownik do podpisywania odpisów aktów stanu cywilnego będzie mógł upoważnić swoich pracowników.

3.§ 29 otrzymuje brzmienie:

„Od dnia 1 stycznia 2000 r. odpisy zupełne i skrócone aktów stanu cywilnego oraz zaświadczenia, których wzory zostały określone w załącznikach Nr 4–11 do rozporządzenia, będą sporządzone wyłącznie na drukach zawierających znak wodny z wizerunkiem orła w koronie”.

Pozostawiono konieczność sporządzania na papierze ze znakiem wodnym dokumentów, które wydaje się z ksiąg stanu cywilnego. Natomiast nie ma potrzeby, aby akty których wyniesienie poza lokal urzędu stanu cywilnego następuje tylko z ważnych przyczyn określonych w art.24 *Prawa o aktach stanu cywilnego*, były drukowane na papierze za znakiem wodnym i obciążały budżety gmin dodatkowymi kosztami.

5.załącznik Nr 8 otrzymał brzmienie określone w załączniku Nr 1 do rozporządzenia z dnia 25 października 1999r.

6.załącznik Nr 12 określa załącznik Nr 2 do ww. rozporządzenia.

W obecnie obowiązującym protokole zawarcia małżeństwa poza lokalem urzędu stanu cywilnego pominięty został zapis dotyczący miejscowości w jakiej małżeństwo zostało zawarte. Nie zawsze bowiem kierownik urzędu stanu cywilnego przyjmuje oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński w miejscowości, której siedzibę ma urząd gminy. Jeśli chodzi o gminy wiejskie, w ich skład wchodzi zazwyczaj kilka miejscowości. Pominięcie

w „protokole zawarcia małżeństwa poza lokalem urzędu stanu cywilnego” miejsca zawarcia małżeństwa powoduje brak wypełnienia tej rubryki w akcie małżeństwa.

W przypadku orzeczenia o separacji i rozwodzie w odpisie skróconym aktu małżeństwa będą zamieszczone dwie lub trzy informacje:

1.Sąd okręgowy w wyrokiem z dnia sygn. akt orzekł separację z dniem pomiędzy małżonkami, których akt dotyczy.

2.Sąd okręgowy w wyrokiem z dnia sygn. akt orzekł rozwiązanie małżeństwa przez rozwód z dniem

Jeżeli małżonek rozwiedziony powróci do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa w trybie art.59 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego trzeba będzie wpisać trzecią informację o treści:

3.Oświadczeniem złożonym przed Kierownikiem USC w z dniem kobieta (mężczyzna) powraca do nazwiska

Ta informacja nie wynika bezpośrednio z przepisów prawa o aktach stanu cywilnego lecz jej zamieszczenie w odpisie skróconym aktu małżeństwa jest jedynym potwierdzeniem zmiany nazwiska byłego małżonka.

W przypadku orzeczenia o separacji i później orzeczenia o rozwodzie, z zamieszczenia pierwszej wzmianki w odpisie skróconym aktu małżeństwa można będzie zrezygnować dopiero wówczas, gdy minie 300 dni od uprawomocnienia się orzeczenia o rozwodzie. Wynika to bezpośrednio z zapisu art.62 § 1 proasc. Domniemanie pochodzenia dziecka od męża matki liczy się od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o separacji i nie zostaje ono przerwane orzeczeniem

o rozwiązaniu małżeństwa. W związku z powyższym w III kwartale 2000 roku będziemy pytać osoby, które zgłaszają urodzenie dziecka, czy rodzice dziecka nie pozostają w separacji. W przypadku odpowiedzi twierdzącej poprosimy o aktualny odpis skrócony aktu małżeństwa.

Zdaję sobie sprawę z faktu, że już w obecnie obowiązujących drukach odpisu skróconego aktu małżeństwa jest zbyt mało miejsca na naniesienie informacji drugiej i trzeciej. Nie można bowiem wpisywać zapisu o rozwiązaniu małżeństwa w ten sposób:

„rozwód z dniem

Taki bowiem zapis jest niezgodny z art.82 pkt 2 proasc, który nakazuje wpisywanie sygnatury akt sprawy. Jeżeli jest ustawowo narzucony zapis sygnatury akt sprawy, to trzeba jeszcze podać czyją jest to sygnatura (chodzi o sąd) i z jakiego dnia oraz dzień, z którym to orzeczenie-wyrok jest prawomocne. Skutki bowiem rozwiązania małżeństwa liczą się nie od dnia ogłoszenia wyroku lecz od dnia jego uprawomocnienia się.

W obecnych drukach zapis 2 i 3 mieści się tylko w zapisach druków wystawianych w rejestracji stanu cywilnego prowadzonej w systemie komputerowym. Taki system ma dopiero około 300 urzędów stanu cywilnego. W pozostałych urzędach stanu cywilnego akty oraz odpisy sporządza się pismem maszynowym lub pismem odręcznym.

Przedstawiona powyżej sytuacja spowodowała, że w trakcie prac nad projektem rozporządzenia opracowany został druk dwustronny. W wyniku interwencji Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego RP druk jest jednostronny.

Sądzę jednak, że sprawa druków jest sprawą otwartą. Jeżeli bowiem kierownicy urzędów stanu cywilnego dojdą do wniosku, że mają trudności z zapisem

w odpisach aktów stanu cywilnego danych zawartych w akcie, mogą zawsze zwrócić się do Departamentu Rozwoju Informatyki i Systemu Rejestrów Państwowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o dostosowanie szaty graficznej druku do aktualnych potrzeb. Chodzi bowiem wyłącznie o to, aby druki nie stwarzały trudności przy ich wypełnianiu, były czytelne i zawierały wszystkie dane wymagane przez prawo.

Wprowadzenie instytucji separacji spowodowało, że nieco inaczej będzie wyglądał wpis stanu cywilnego osoby zmarłej do aktu zgonu i jego odpisu zupełnego czy skróconego. W przypadku bowiem, gdy osoba zmarła pozostawała w separacji, w części I aktu zgonu „Dane dotyczące osoby zmarłej”, w pkt.4 stan cywilny będzie określony w następujący sposób:

- żonaty - pozostający w separacji
- zamężna - pozostająca w separacji.

Takie określenie będzie zgodne z art.3 pkt.8 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o zmianie ustaw Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 52, poz.532)w odniesieniu do nowej redakcji art. 567⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

W sytuacji, gdy osoba zmarła pozostawała w związku małżeńskim, dane dotyczące współmałżonka wpisywałoby się do aktu zgonu jak dotychczas.

Przedstawiam wzór aktu zgonu osoby pozostającej w separacji oraz wzór odpisu skróconego aktu zgonu.

Krystyna Gładych

Od redakcji

Przypominamy adres DRiSRP MSWiA:

Departament Rozwoju Informatyki i Systemu Rejestrów Państwowych MSWiA

*ul. Pawińskiego 17/21
02-126 Warszawa*

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH REJESTRACJI STANU CYWILNEGO W LATACH 1957-1998

- dokończenie z poprzedniego numeru

Orzeczenie SN 10/64 w sprawie o ustalenie, że strony nie pozostają ze sobą w stosunku rodziców i dziecka*

Orzeczenie 204, wyrok z dnia 18.IX.1963r. Sygnatura akt II CR 895/62 art.25

Tryb sprostowania aktu stanu cywilnego unormowany w art.25 prawa o aktach stanu cywilnego z 1955 r. właściwy jest tylko wówczas, gdy niezgodność tego aktu z rzeczywistym stanem rzeczy nie wpływa na stan cywilny osoby, której ten akt dotyczy. Natomiast w sprawie o prawach stanu cywilnego, w którym chodzi o ustalenie pochodzenia dziecka od określonych rodziców lub o zaprzeczenie, że są oni jego rodzicami - wyłącznie właściwe jest postępowanie sporne przewidziane w art.440 i następnym kpc. w sprawach ze stosunku rodziców i dzieci.

Orzeczenie SN 6/66 w sprawie – kompetencji prezydium WRN do ustalenia brzmienia lub pisowni nazwiska;

- niedopuszczalność traktowania przywrócenia pisowni niemieckiej nazwiska zapisanego w akcie stanu cywilnego w brzmieniu pisowni polskiej – jako sprostowania błędu w rozumieniu art.26 ust.3 prawa o aktach stanu cywilnego.*
Orzeczenie 101 postanowienia z dnia 27.XI.1965 r. Sygnatura akt III CR 296/63 art.21 ust.4, 26 ust.3, 4, art.33 i 49/45

Ustalenie brzmienia lub pisowni nazwiska stosownie do art.10 ustawy z dnia 15.XI.1956 r. o zmianie imion i nazwisk (Dz.U. Nr 56, poz.254) należy do kompetencji prezydiów właściwych wojewódzkich rad narodowych, a nie do kompetencji sądów powszechnych w trybie sprostowania treści aktu stanu cywilnego.

Przywrócenie pisowni niemieckiej nazwiska zapisanego w akcie stanu cywilnego w brzmieniu pisowni polskiej nie stanowi

sprostowania błędu w rozumieniu art.26 ust.3 prawa o aktach stanu cywilnego.

Orzeczenie SN 5/72 w sprawie o zwolnienie od obowiązku złożenia świadectwa zdolności prawnej*

Orzeczenie 91, postanowienie z dnia 16.XI.1971 r. Sygnatura Nr III CRN 404/71 art.46 ust.1

Rozpoznając wniosek cudzoziemca o zwolnienie go od złożenia kierownikowi urzędu stanu cywilnego dowodu zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa według jego prawa ojczystego (art.46 pkt 1 prawa o aktach stanu cywilnego), sąd powinien ustalić wszystkie okoliczności, które powinny być stwierdzone takim dowodem. W szczególności należy ustalić, czy prawo to nie przewiduje zakazu zawierania małżeństwa przez obywateli danego państwa z obywatelami innego państwa oraz czy nie jest ono sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego PRL.

W razie stwierdzenia, że małżeństwo obywatela polskiego z cudzoziemcem byłoby nieważne w świetle prawa ojczystego cudzoziemca, sąd odmawia mu zwolnienia od przedstawienia dowodu, o którym mowa w art.46 ust.1 prawa o aktach stanu cywilnego.

Wyrok z dnia 13.III.1974 r. Sygnatura akt III CP 42/74

Unieważnienie małżeństwa na podstawie art.12 kod.rodz.op. może nastąpić tylko w wypadku choroby psychicznej lub niedorozwoju umysłowego, a nie innego rodzaju zaburzeń psychicznych.

Wyrok z dnia 12.12.1973 r. III CP 674/73

1. Orzekając o rozwiązaniu stosunku przysposobienia sąd na podstawie art.125

§ 1 kod.rodz.op. bądź może utrzymać obowiązki alimentacyjne bez żadnych ograniczeń, bądź stosownie do okoliczności odpowiednio je ograniczyć, na przykład utrzymać tylko obowiązek alimentacyjny przysposabiającego na rzecz przysposobionego (gdy jest on małym dzieckiem) lub tylko obowiązek przysposobionego na rzecz przysposabiającego (gdy jest on człowiekiem starszym, a przysposobiony jest w pełni sił).

2. Sąd nie może na podstawie art.125 kod.rodz.op. wydać takiego orzeczenia, które by wyłączało - w związku z rozwiązaniem przysposobienia - obowiązki alimentacyjne między przysposobionym a jego rodziną naturalną.

3. Przepis art.125 § 1 kod.rodz.op. zdanie ostatnie uprawnia sąd orzekający o rozwiązaniu przysposobienia nie tylko do utrzymania obowiązków alimentacyjnych wynikających z przysposobienia, ale także do określenia alimentów aktualnie należnych w stosunkach między przysposabiającym i przysposobionym.

Postanowienie z dnia 28.II.1974 r. III CRN 346/73

Nie ma nadużycia władzy rodzicielskiej ojca, gdy ten, kierując się uczuciem do dziecka odmawia zgody na przysposobienie dziecka przez obecnego męża matki dziecka, choćby nawet dziecko było w nowej rodzinie wychowywane należycie i było do swego ojczyzna przywiązane.

Uchwała sądu 7 Sędziów z dnia 25.VII.75 r. (VUZP 1/75)

Przysposobienie - zarówno pełne, jak i niepełne - dziecka pobierającego rentę rodzinną po rodzicach naturalnych na podstawie ustawy z 23.I.1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin nie po-

woduje ustania ani zawieszenia prawa do tej renty.

Postanowienie z dnia 27.VIII.1975 r. (I CR 465/75)

Sąd polski nie jest powołany do sprostowania w orzeczeniu sądu zagranicznego niedokładności lub omyłek.

Wyrok z dnia 5.09.1975 r. (I CR 526/75)

Oceny pojęcia „ważnych powodów” skutkujących w rozumieniu art.125 kod.rodz.op. rozwiązaniem stosunku przysposobienia należy dokonywać według chwili orzekania o rozwiązaniu stosunku przysposobienia, a to zgodnie z zasadą aktualności orzeczenia (art.316 kpc.).

Uchwała składu 7 Sędziów SN z dnia 20.III.1976 r. (III CZP 77/75)

Orzeczenie pełnego przysposobienia dziecka nie stoi na przeszkodzie ustalenia ojcostwa. Nie dotyczy to przewidzianego w art.124¹ kod.rodz.op. wypadku, gdy rodzice wyrazili zgodę na przysposobienie bez wskazania osoby przysposabiającego.

Uchwała z dnia 25.I.1977 r. (III CZP 71/76)

Unieważnienie aktu małżeństwa po orzeczeniu rozwodu nie stanowi podstawy do wytoczenia powództwa - opartego na przepisie art.840 § 1 pkt 2 kpc. - w zakresie orzeczonego tym wyrokiem obowiązku alimentacyjnego na rzecz małżonka.

Wyrok z dnia 25.X.1976 r. (IV CR 399/76)

W wypadku rozwiązania przysposobienia tylko odnośnie do jednego z noszących to samo nazwisko małżonków, którzy wspólnie przysposobili dziecko, nie ma zastosowania przepis art.126 § 2 kod.rodz.op., przewidujący możliwość wydania przez sąd orzekający o rozwiązaniu przysposobienia postanowienia, iż przysposobiany powraca do swojego pierwotnego nazwiska, jakie nosił przed przysposobieniem, dotyczy to również sytuacji, gdy z żądaniem rozwiązania przysposobienia i orzeczenia o powrocie przysposobionego do pierwotnego nazwiska wy-

stępuje jeden z małżonków przysposabiających po śmierci drugiego z nich.

Wyrok z dnia 13.V.1977 r. (III CRN 326/77)

W świetle art.89 § 2 kod.rodz.op. w brzmieniu nadanym przez nowelizację z dnia 19.XII.1975 r. nadanie pełnoletniemu dziecku w wyroku ustalającym ojcostwo lub w wydanym później przez sąd opiekuńczy postanowieniu nazwiska ojca jest dopuszczalne także wtedy, gdy dziecko uzyskało na skutek zawarcia małżeństwa nazwisko małżonka. Jednakże nadane takiemu dziecku nazwisko zastępuje jego nazwisko rodowe, a nie nazwisko uzyskane z małżeństwa.

Postanowienie z dnia 22.VI.1980 r. (I CR 124/80)

Przepis art.114 § 1 kod.rodz.op. określający górną granicę wieku po przekroczeniu której osoba traci bierną zdolność przysposobienia, nie jest wyrazem podstawowych zasad naszego porządku prawnego w dziedzinie ochrony rodziny przez Państwo i nie wyznacza charakteru jego ustroju. Z punktu widzenia samej tylko instytucji przysposobienia nie jest to też przepis, do którego miałby zastosowanie art.22 § 1 prawa prywatnego międzynarodowego w rozumieniu art.1146 § 1 pkt 5 kpc. Nie jest bezwzględnie sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego PRL orzeczenie sądu zagranicznego o przysposobieniu obywatela polskiego, który w dacie tego orzeczenia nie był już małoletni (art.114 § 1 kod.rodz.op.).

Uchwała z dnia 15.XI.1980 r. (III CZP 56/80)

W sprawie o sprostowanie aktu stanu cywilnego, sporządzonego za granicą wpisanego do ksiąg stanu cywilnego na podstawie art.63 ust.1 prawa o a.s.c. droga sądowa jest dopuszczona.

Postanowienie z dnia 28.X.1980 r. (III CRN 216/80)

Uznanie dziecka w okresie domniemania jego pochodzenia od męża matki na-

biera skuteczności w razie późniejszego uznania męża matki dziecka za zmarłego, w chwili wykluczającej istnienie takiego domniemania, i w związku z tym bezprzedmiotowy staje się wniosek o sprostowanie aktu stanu cywilnego, który został sporządzony na podstawie uznania dokonanego w takich okolicznościach.

Wyrok z dnia 21.XII.1981 r. (I CR 339/81)

Rozwiązanie stosunku przysposobienia sprawia, że z chwilą jego rozwiązania ustają jego skutki (art.126 kod.rodz.op.), ustaje więc więź rodzinna nie tylko między przysposabiającym a przysposobionym, lecz także między przysposabiającym a dziećmi przysposobionego. Jeżeli więc przysposobiony ma małoletnie dzieci, okoliczność, że również one były dotknięte skutkami rozwiązania przysposobienia, przemawia za bardziej surową oceną - w świetle zasad współżycia społecznego - zasadności żądania przez przysposabiających rozwiązania stosunku przysposobienia, niż to ma miejsce wtedy, gdy dorosły przysposobiany jest bezdzietny.

Uchwała składu 7 Sędziów z dnia 20.I.1983 r.

Zakaz zawierania małżeństw z cudzoziemcami, przewidziany przez prawo ojczyście wnioskodawcy, sam przez się nie stanowi przeszkody do zwolnienia go przez sąd od złożenia kierownikowi usc dowodu zdolności do zawarcia małżeństwa wg tego prawa (art.46 ust.1 prawa o aktach stanu cywilnego, art.6 ppm.).

Postanowienie z dnia 15.12.1983 r. (II RC 406/83)

W sytuacji, gdy w akcie urodzenia dziecka została uczyniona wzmianka o uznaniu go przez ojca, nie jest dopuszczalne powództwo o ustalenie, że uznanie nie miało miejsca (art. 189 kpc.). W takim wypadku wykreślenie z aktu stanu cywilnego wzmianki dotyczącej uznania dziecka może nastąpić na podstawie postanowienia sądu o sprostowaniu aktu stanu cywil-

nego (art.25 prawa o a.s.c.). Była żona mężczyzny, który uznał dziecko, z reguły nie jest uprawniona do zgłoszenia wniosku o sprostowanie aktu stanu cywilnego tego dziecka (art.26 ust.4 prawa o a.s.c. w związku z art.510 § 1 kpc.).

Uchwała Nr 2 z dnia 30.06.1987 r. (III CZP 32/87)

Po wejściu w życie ustawy z dnia 29 września 1986 r. - prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 36, poz.180) może być stosownie do art.49 tego prawa sporządzony nowy akt urodzenia przysposobionego także w wypadkach orzeczenia przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 45, poz.234) przysposobienia pełnego (art.121 kod.rodz.op.), na które rodzice wyrazili zgodę bez wskazania osoby przysposabiającego (art.118 § 2 kod.rodz.op. w pierwotnym brzmieniu i art.118 § 3 kod.rodz.op. w brzmieniu po nowelizacji).

Uchwała składu 7 Sędziów z dnia 22.VI.1989r. (III CZP 37/89)

Występowanie transseksualizmu nie daje podstawy do sprostowania w akcie urodzenia wpisu określającego płeć.

Postanowienie z dnia 26.05.1989r. (III CRN 151/89)

Dla dokonania oceny, czy akt małżeństwa wpisany do ksiąg stanu cywilnego w Polsce, stanowiący transkrypcję zagranicznego wyznaniowego aktu małżeństwa podlega unieważnieniu na podstawie art.30 pkt 1 prawa o aktach stanu cywilnego, konieczne jest zbadanie, stosownie do art.15 par.1 ppm., jakie znaczenie nadaje zawarciu małżeństwa w formie wyznaniowej prawo państwa, w którym to małżeństwo zostało zawarte.

Uchwała składu 7 Sędziów z dnia 12.VI.1992r. (III CZP 48/92)

Przysposobienie dziecka polskiego, związane z przeniesieniem do innego

kraju, może nastąpić, jeżeli nie ma możliwości umieszczenia go na równorzędnych warunkach w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej na terenie Polski. W postępowaniu tym decydujące znaczenie ma nadrzędny interes dziecka (art.20 ust.3 i art.21 litera b Konwencji o Prawach Dziecka Dz.U. 1991 r. Nr 120, poz.526).

Przepisy art.21 litera d i e oraz art.35 konwencji wymagającej by pośrednictwo adopcyjne prowadzone było przez organy kompetentne i wyspecjalizowane, współpracujące z odpowiednimi organizacjami zagranicznymi na podstawie stosownych porozumień i umów nie ograniczają natomiast wprost kręgu podmiotów zajmujących się pośrednictwem adopcyjnym.

Uchwała z dnia 25.VI.1991r. (III CZP 54/91)

Na podstawie art.31 ustawy z 29.IX.1986 r. - Prawo o a.s.c. niedopuszczalna jest zmiana prawomocnego postanowienia sądu ustalającego treść aktu urodzenia w trybie dekretu z 22.X.1947 r. o ustaleniu treści sporządzonych za granicą aktów stanu cywilnego obywateli polskich (Dz.U. RP Nr 65 poz.392), natomiast dopuszczalne jest sprostowanie tego aktu.

Postanowienie z dnia 26.03.1992 r. (I CRN 20/92)

Zgodnie z art.30 ust.1 w związku z art.1, art.2 i art.16 prawa o a.s.c. akt stanu cywilnego podlega unieważnieniu tylko wtedy, gdy stwierdza niezgodne z prawdą zdarzenie podstawowe kreujące stan cywilny i powodujące sporządzenie aktu (urodzenie, zgon lub zawarcie małżeństwa). Pozostałe wypadki pierwotnej niezgodności aktu z rzeczywistością, dotyczące innych zdarzeń mających wpływ na stan cywilny, nie stanowią podstawy unieważnienia, lecz mogą być przedmiotem sprostowania aktu w trybie art.31 prawa o a.s.c.

Uchwała z dnia 05.11.1993 r. (U III CZP 153/93)

Wpisanie do polskich ksiąg stanu cywilnego aktu urodzenia sporządzo-

nego za granicą i istnienie aktu o treści ustalonej na podstawie art.22 ust.1 dekretu z dnia 8 czerwca 1955 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 25, poz.151 ze zmianami) stwarza przesłanki unieważnienia przewidzianego art.29 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 36, poz.180 ze zm.).

Uchwała z dnia 10.05.1994 r. (III CZP 65/94)

W sprawie o unieważnienie aktu urodzenia i ustalenie jego nowej treści (art.30 i 32 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1986 r.- Prawo o aktach stanu cywilnego, Dz.U. Nr 36, poz.180 ze zm.) nie jest dopuszczalne unieważnienie aktu na tej podstawie, że osoby wpisane jako rodzice nie są biologicznymi lub prawnymi rodzicami. Rozstrzygnięcie tej kwestii może nastąpić w procesie.

Uchwała z dnia 30.11.1994 r. (U III CZP 99/94)

1. Nowy akt urodzenia sporządza się również dla dziecka przysposobionego przez męża matki lub żonę ojca, jeżeli przez przysposobienie powstają skutki określone w art.121 kod.rodz.op.
2. W takiej sytuacji dotychczasowy akt urodzenia dziecka nie podlega skreśleniu.

Postanowienie z dnia 03.09.1997 r. (U III KKO 5/97)

Nie jest dopuszczalne sporządzenie aktu urodzenia dziecka w zwykłym trybie postępowania przewidzianym w przepisach prawa o aktach stanu cywilnego, jeżeli osoba zgłaszająca urodzenie dziecka w urzędzie stanu cywilnego po upływie znacznego okresu nie jest w stanie przedstawić zaświadczenia lekarskiego. W tej sytuacji właściwym do ustalenia treści aktu urodzenia jest sąd w postępowaniu nieprocesowym.

* nr i rok opublikowania podanego niżej orzeczenia

GALERIA USC

20

SOSNOWIEC

Sosnowiec jest miastem, który ma największe w Polsce zagęszczenie dzielnic. Prawie ćwierć miliona mieszkańców zamieszkuje dzielnice: Zagórze, Kazimierz Górniczy, Klimontów, Niwkę-Modrzejów, Maczki i Porąbkę, które do 1976 roku miały odrębne urzędy stanu cywilnego oraz Milowice, Pogoń, Środulę, Dańdówkę, Maczki-Bór, Ciesie i Ostrowy Górnicze. W latach 1906-1945 w księgach parafialnych występowały takie stare nazwy dzielnic jak Stary Sielec, Nowy Sielec, Pekin, Józefów, Zuzanny, Dębowa Góra, Konstantynów, Złodziejów, Niemce, Jęzor, Okrzejówka, Upadowa, Kolonia Jadwigi, Feliks, Bobrek.

Siedzibą USC w Sosnowcu jest główny budynek Urzędu Miejskiego, mieszczący się przy al. Zwycięstwa. W 1996 roku USC doczekał się pięknej, reprezentacyjnej sali ceremonii, która - wraz z sosnowieckim muzeum - mieści się przy ul. Chemicznej 12 w neobarokowym Pałacu Schoena z końca XIX wieku.

W sosnowieckim USC pracuje 11 urzędników: kierownik Arkadiusz Trzuskowski, jego zastępca Grzegorz Starkowski oraz 9 kompetentnych i zawsze miłych pań.

W urzędzie tym średnio w roku sporządza się

- 2500 aktów urodzeń,
- 1500 aktów małżeństw,
- 3000 zgonów.

Praca w tym urzędzie przebiega w systemie tzw. urzędu otwartego. Jedynie kierownik i jego zastępca dysponują odrębnymi, zamykanymi pomieszczeniami.

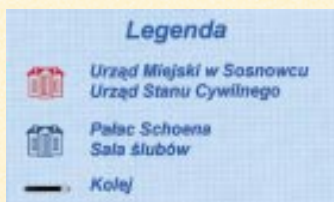
Od 1993 roku akty sporządzane są komputerowo, z wykorzystaniem systematycznie unowocześnianego, aktualizowanego oprogramowania firmy PTH „TECHNIKA” z Gliwic.

Miasto SOSNOWIEC

- województwo śląskie
- kod terytorialny: 2475011
- liczba mieszkańców: 243 330
- obszar miasta: 91,2 km²

Adres USC:

41-200 Sosnowiec
Aleja Zwycięstwa 20
tel. (0-32) 296 05 86
fax (0-32) 296 06 05

Wnętra USC w Sosnowcu

USC W GLIWICACH

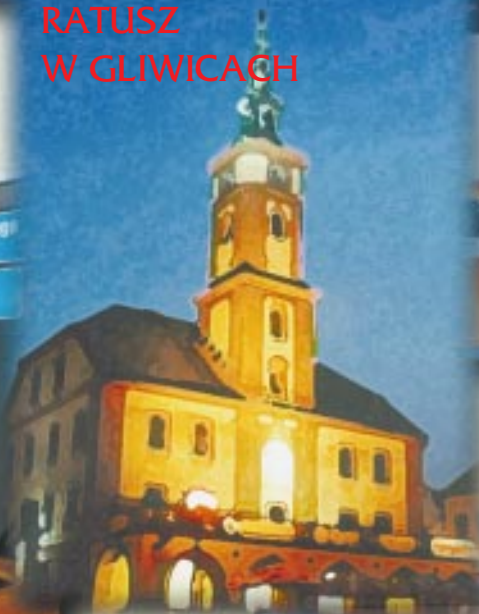
REJESTRACJA URODZEŃ

ARCHIWUM

RATUSZ
W GLIWICACH

INFORMACJA USC

REJESTRACJA MAŁŻEŃSTW